

Література

1. Михайло Шумило. Медіація як інструмент вирішення трудових спорів: невичерпний ресурс для розвантаження судової системи. Юридична газета <https://yur-gazeta.com/publications/practice/trudove-pravo/mediaciya-yak-instrument-virishennya-trudovih-sporiv-nevicherpniy-resurs-dlya-rozvantazhennya-sudovo.html>
2. Постанова Верховного Суду від 22 травня 2019 р. у справі № 757/61865/16-ц (провадження № 61-33113св18) <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82499307>
3. Постанова Верховного Суду від 3 липня 2019 р. у справі № 520/11437/16-ц (провадження № 61-11763св18) <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83024956>
4. Постанова Верховного Суду від 17 жовтня 2018 р. у справі № 589/771/16-ц (провадження № 61-13258сво18) <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77312822>

УДК 349.23.24(043.2)

Гетьманцева Н.Д., д.ю.н.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

ГІДНЕ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ-ПРАЦІ – ОСНОВНА ОЗНАКА СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Будь-яке суб'єктивне право, в тому числі право на працю, передбачає правовий механізм його охорони і захисту, сутність якого полягає в тому, щоб забезпечити захист прав людини у сфері праці і продуктивної зайнятості. А основна мета захисту – забезпечити реалізацію суб'єктивного права на працю, обов'язків та законних інтересів людини-праці. Тому визнання права людини на правовий захист передбачає функціонування водночас складного і багатогранного механізму формування як організаційних так і правових засобів його реалізації. Держава у свою чергу повинна за словами Л.С. Мамут брати участь у формуванні системи умов для можливо більш повного використання трудового, інтелектуального, підприємницького потенціалу працездатних громадян і стимулювання їх особистої відповідальності за самозабезпечення [1, с. 12]. При цьому держава повинна створювати правові і організаційні механізми, які б сприяли «все більшій кількості людей включатися у відносини формальної рівності (вільного еквівалентного обміну)..» [1, с. 13]. Як підкреслює О.І. Процевський держава взяла на себе обов'язок забезпечити людину роботою шляхом законодавчого закріплення права на працю і гарантії його реалізації. Цей обов'язок держава добре виконувала, зауважує вчений, коли вона була одним роботодавцем. У сучасних умовах господарювання, коли окрім держави з'явилися інші роботодавці, питання права на працю і гарантії

його реалізації набули дещо іншого відтінку. Саме ці нові реалії призвели до появи таких правових категорій як «соціальний діалог», «соціальне партнерство», «державно-приватне партнерство», що свідчать про наміри держави досягти партнерських відносин між роботодавцями і працівниками як суб'єктами соціально-трудових правовідносин [2, с. 216]. Тому не випадково об'єктом соціального партнерства є всі питання соціально-економічного і трудового спектра, з яких укладаються угоди соціальними партнерами.

Право є мертвим, якщо воно не реалізується в житті. Тому необхідні гарантії зі сторони держави і відповідні механізми для його реалізації, а відтак заходи охорони і захисту від будь-яких проявів порушень. Права працівників на безпечні і здорові умови праці, захист їх життя і здоров'я відноситься до числа основоположних прав людини, що відповідає Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакту про економічні, соціальні і культурні права, Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я тощо. Гарантією виконання цих зобов'язань повинно бути не тільки нормативне закріплення державного управління охороною праці і державний нагляд і контроль за дотриманням охорони праці, але й нормативне закріплення, і, як наслідок цього, забезпечення реалізації права на працю працездатних осіб, громадян, з відповідними умовами, що впливають з цього права – забезпечення гідного життя громадян. Саме забезпечення гідного життя громадян повинно виступати основною метою розвитку і функціонування соціальної держави, однією із її основних ознак. Адже важливим, що розкриває сутність держави з позицій її як соціальної, це надання юридичних гарантій, які стосуються справедливої і адекватної оплати за роботу, для того, щоб забезпечити гідне життя людини-праці, а не її існування. Звісно, що гідне життя людини-праці повинно бути закріплене на рівні нормативно-правової категорії, в зміст якого повинні включатися задоволення особистих і духовних потреб, виходячи з соціального походження, становища, інтелекту, життєвих позицій відповідної особи. У тому випадку, якщо людина, або працівник, який не може на рівні з усіма конкурувати на ринку праці, а відтак не може у повній мірі забезпечити себе і свою сім'ю відповідними потребами, і, відповідно, мати право на гідне життя, а не існування, захистити її повинна держава, як публічний орган влади і як соціальна, правова держава. В даному випадку ми знову бачимо як в трудовому праві проявляються одночасно і публічні і приватні елементи: держава, як орган публічної влади захищає приватні інтереси працівника. Принаймні так повинно бути. Як зауважується в юридичній літературі зміст «якісного», гідного життя людини переходить із сфери приватного у сферу публічного, тобто у соціальний обов'язок держави [3, с. 58]. Тому гідне життя є соціальною категорією, що наповнює свій зміст через діяльність держави та через її гарантії.

Адже як зауважує Конституційний Суд України у Рішенні від 17 березня 2015 р. № 1-рп/2005, згідно з Конституцією України ознаками України як соціальної держави є соціальна спрямованість економіки, закріплення та державні гарантії реалізації соціальних прав громадян, зокрема їх прав на соціальний захист і достатній життєвий рівень. Це зобов'язує державу відповідним чином регулювати економічні процеси, встановлювати і застосовувати справедливі та ефективні форми перерозподілу суспільного доходу з метою забезпечення добробуту всіх громадян [4].

Невипадково Основний Закон держави закріплює положення про те, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (ст. 3). А серед прав і свобод особливе місце посідає право на працю, яке Конституція України сформулювала так: кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується (ст. 43). Відповідно ніяке право чи свобода не можуть бути протиставлені іншим правам, свободам, оскільки вони утворюють єдину систему правового статусу особистості, а це, у свою чергу, покладає на державу обов'язок створити систему заходів для реалізації і здійснення прав і свобод.

Література

1. Мамут Л.С. Социальное государство с точки зрения права. *Государство и право*. 2001. № 7. С. 5-14.
2. Процевський О.І. Методологічні засади трудового права: монографія. Харків: ХНАДУ, 2014. 260 с.
3. Лушникова М.В., Лушников А.М., Тарусина. Единство частных и публичных начал в правовом регулировании трудовых, социально-обеспечительных и семейных отношений. Ярославль: ЯоГУ, 2001. 412 с.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі про надання допомоги по тимчасовій непрацездатності від 17 березня 2005 р. № 1-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-05>

УДК 349.22(043.2)

Грабовська Г. М., к.ю.н., доцент,
Малий Р. О., магістр,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗНАЧЕННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Розвиток примирних процедур є одним із сучасних пріоритетних напрямків удосконалення механізмів вирішення спорів та захисту порушених суб'єктивних прав у різних сферах суспільного життя.